

معصومه حقیقت پژوه مطلق
کارشناسی ارشد مطالعات برنامه درسی

فناوری در قرآن

مؤلفان:

رضا جلیلی، مرتضی قلعه‌نویی، رضا مقیسه

ناشر:

دانشگاه جامع امام حسین (علیه‌السلام)، ۱۳۹۴

تعداد صفحات: ۳۳۲

قرآن در مباحثات بسیاری در باب فناوری به‌عنوان یک منبع و مرجع، بین متفکران و صاحب‌نظران دینی مطرح بوده است. افراد بسیاری در عالم اسلام، برای تبیین نوع مواجهه نظام معرفتی و هستی‌شناسی دینی با فناوری، به قرآن تمسک کرده‌اند.

گام نهادن در طریق صعب فناوری، نه یک امر ممدوح، بلکه از نظر قرآن امری است واجب. امری که خداوند به آن فرمان داده و برای امتثال فرمان الهی در جهت آبادانی زمین، بشر موظف است توان خویش را به کار بسته تا دستور الهی (هو انشأکم من الارض و استعمرکم فیها) تحقق یابد (سوره مبارکه هود، آیه ۶۱).

گام نهادن در طریق

صعب فناوری، نه

یک امر ممدوح،

بلکه از نظر قرآن

امری است واجب

در لسان قرآن، اعتنای به دنیا مهم و پرداختن به آبادانی آن در سایه به فعلیت رساندن قوه ابداع و فناوری واجب و رسیدن به این مقام، افتخار است. خداوند با دادن قوه عقل به انسان، وی را با ابزار فناوری موظف به بهره‌وری از آن کرده است و بهترین الگو برای فناوری همان الگوی صنع الهی است.

بنا بر الگوی فناوری و صنع الهی، قرآن در عرصه صنع، هم به صنعت می‌پردازد و هم به صانع، هم برای فناوری اهمیت قائل است و هم برای فناور. در فناوری، عنصر حکمت را جان‌مایه کار معرفی می‌کند و فناور را در قامت یک حکیم می‌پسندد.

انسان حکیم انسانی است که اگر می‌خواهد کاری انجام دهد، بهترین طرح‌ها را در ذهن خودش برای آن کار می‌ریزد و بهترین نقشه‌ها را تهیه می‌کند. از آنجا که یک مقصد و مقصود در کار است، ناچار باید بهترین مقصودها را انتخاب و بهترین شکل‌ها و راه‌های رسیدن به آن مقصود را هم انتخاب کرده باشد. آن وقت چنین کسی را حکیم می‌گوییم.

کتاب فناوری در قرآن دارای هشت فصل با این عنوان‌هاست:

۱. تفسیر علمی قرآن
۲. تعاریف
۳. فناوری الهی و فناوری بشری
۴. ویژگی‌های فناوری بشری
۵. الزامات و پیش‌نیازهای فناوری در قرآن
۶. پیامدها و دستاوردهای فناوری در قرآن
۷. راهکارهای قرآن برای تجلی فناوری الهی در صنع بشر

۸. انواع علم و فناوری در قرآن
نویسنده، با تمسک به کتاب الله‌الحکیم، سعی در ارائه تعریف، ویژگی‌ها، هدف‌ها، دیدگاه‌ها و پیامدهای فناوری و انواع آن در قرآن داشته و به بررسی وجوه گوناگون فناوری در قرآن پرداخته است.